

Faktorer med indflydelse på forlystelseslivet

Det vil være for omfattende at beskrive alle faktorer, der fik indflydelse på forlystelseslivet og fritidslivet – derfor denne oversigt for:

Biografer – teatre – censur – baller – værtshuse - restaurationer og fritidsaktiviteter i en noget kedelig og skematisk inddeling.

Det må så være op til dig at vægte sammenhænge i den udvikling, som en skærpelse af krigen fik.

Af faktorer kan nævnes:

Vareknaphed – mørklægning – mangel på offentlige transportmidler – kriminalitet.

Den voksende modstand mod okkupationsmagten omtales:

Ikke voldelige aktiviteter - Civil - Ulydighed.

Modstandskamp uden brag (vold) - Folkestrejker

Modstandskamp i dens forskellige former også med brag (vold).

Tysk terror som fandt sted i form af Schalburgtager – nedskydning på gader af tilfældige – clearingmord - spærretid – udgangsforbud – i takt med tysk tilbagegang på fronterne – invasionsfare – fæstningsbyggeri.

Forlystelser omtales sidst.

Eksempler fra besættelsestiden

Modstandskamp uden brag – frihedskamp med ikke-vold; civil ulydighed. På arbejdspladser var opskriften:

Arbejd efter reglerne.

Udfør arbejdet så langsomt og så dårligt som muligt. En smedesvends definition var: «*Lav så meget lort som muligt, på længst mulige tid.*»

September 1942: En stikkers tale

Danmarks statsminister havde i radiotale opfordret sine danske landsmænd til at optræde som stikkere. Man burde oplyse (angive – stikke) myndighederne om de forvildede, hensynsløse unge, der drev landskadelig virksomhed dvs. gjorde modstand mod det tyske overherredømme.

Lus på en tjærespån?

Få dage senere stod jeg på lærepladsen og filede på en maskindel, da min læresvend Emil, som senere ledede BOPA's våbenværksted dukkede op og spurgte: «Er du ikke lidt dum?»

«Hvorfor spørger De om det?» (Læredrenge sagde De til svendene)

«Har du noget imod englændere? Franskmænd? Russere?»

«Næh!» «Så er du Fanden tage mig også dum! Ved du ikke, at det lort, du står og knokler med, endda med sved på panden, indirekte slår dem ihjel, som du ikke har noget i mod?»

Emil stemplede mig som håndlanger for nazisterne. Ikke fordi jeg arbejdede med tysk arbejde, det var han jo også selv tvungen til, men fordi jeg anstrengte mig, jeg havde jo sved på panden.

Her var hans grænse. Det, der siden har undret mig er, at jeg, der var opdraget i et politisk mere end vågent miljø, måske på grund af opdragelsen ikke kunne se, at selv om jeg var en lille lus på en tjærespån, så havde også jeg en betydning i kampen mod undertrykkerne.

Og her er vi så ved vore forældres, vort samfunds, vore politikeres, vore mediers pligtforsømmelser. De forsøger at overbevise os alle om, at vi er ingen verdens ting, vi har ingen betydning, vi har ingen indflydelse. Giv op på forhånd, det nytter ikke.

Sandheden, som Anden Verdenskrig viste, var dog:

Er vi mange, der hver især gør bare lidt, kan undertrykkerne overvindes. Krav? At du føler medansvar.

Modstandskamp – frihedskamp

En frihedskamp mod et undertrykkende regime kan føres:

Med ikke-voldelige midler = Civil – Ulydighed = uden brag

Gandhi besejrede den engelske kolonimagt

Martin Luther King bekæmpede racismen i USA.

Nelson Mandela betingede sig, da han godkendte den sydafrikanske frihedskamps overgang fra ikke-vold med Civil – Ulydighed som våben til en voldelig kamp, at denne voldelige kamp skulle tage hensyn til sagesløses liv og ejendom og det var netop det, den danske modstandsbevægelse havde gjort.

Min og din opfattelse af frihedskamp?

Frihedskamp – modstandskamp mod et undertrykkende magtapparat accepteres ofte af dem, som går ind for demokrati Betingelser?

Sagesløses ofre skal minimeres – derfor må terror mod sagesløse og unødigt skade på samfundsværdier fordømmes.

I den nutidige debat er fremført allehånde begrundelser og definitioner af eksperter, hvis motiver og økonomiske afhængighedsforhold er tilslørede. Dette øger forvirringen.

Konsekvensen bliver da, at frihedskamp, hvor civile mål og civile ofre er en del af strategien må fordømmes og derfor ikke må nyde støtte under nogen form.

Civil ulydighed

eksempler

På fabrikken producerede vi dele præcist efter tegningerne, så maskiner blev komplet umulige at montere.

På Godsbanegården i København opdager en jernbanearbejder, at en kollega bytter lastepapirerne fra en godsvogn til en anden.

Forarget råber han:

«De papirer må du bringe på plads igen, jeg har lige byttet dem. Den går ikke.» Ved at bytte rundt på papirerne opnåede man, at godsvogne dukkede op på steder, hvor der absolut ikke var brug for deres last. Forestil dig, at man i Tyskland eller ved fronten mangler vitale reservedele, og at man i stedet modtager en sending dåsemad eller leverpostej.

Brandinspektørens chauffør ved Københavns Brandvæsen var ved sabotager altid først på pletten og medbragte mindre sprængladninger, som han anbragte, hvis han skønnede, at det ville hjælpe på resultatet. Min svigerfaders signalbomber lagde vi ud flere gange, hvor vi havde påsat brande. Bragene gav brandfolkene en god undskyldning for ikke at foretage sig noget.

Efter eksplosionen på Riffelsyndikatet løb, asede og masede brandfolkene som gale for at få slanger i havnebassinet for at overdænge de kostbare og uerstattelige værktøjsmaskiner med saltvand. Brandhaner med ferskvand blev overset i farten.

En ordveksling mellem en arbejder og en brandmand kan illustrere holdningerne.

En arbejder råber til de travle brandfolk:

«Hvorfor i Helvede har I så travlt?» Svaret var:

«Du er sku da ikke for klog, det er da om at få vand på, inden ilden går ud af sig selv.»

Saltvand på uerstattelige værktøjsmaskiner har sandsynligvis skadet mere end eksplosionen.

Under en afvæbningsaktion fyrer en vagt uden varsel sin maskinpistol af mod min kammerat, Søren Egholm Lauritsen, kaldet Lille Svend. Patronen klikkede, og det døde vagten af, fordi han prøvede at tage ladegreb for at fyre endnu et skud af, man var altså nødsaget til at skyde ham ned for at overleve .

Senere under en likvidering klikker en sabotørs pistol, og han bliver dræbt. Patronen var af samme fabrikat, den var produceret på en fabrik i Tjekkoslaviet. Sandsynligheden taler for, at en tjekkisk arbejder har produceret en fuser.

Der er talrige eksempler på, at hvis man overholder reglerne, bliver arbejdet sinket, og ofte kan man danne en prop, så alt standser. Bus og lastvognschaufførers aktioner er udmærkede eksempler.

Ved en sabotageaktion mod B&W (Burmeister og Wain) gik sabotører rundt i flere timer og slog topstykker til motorer i stykker med forhamre.

Sukker i cement, således at denne ikke kunne hærde (stivne), og sukker eller syre i bensin er brugt mange steder, hvor mange vides ikke, men sandsynligvis i et beskedent omfang.

Det er ikke muligt i dag at redegøre præcist for danske fæstningsarbejderes sabotage, da dokumenter fra de tyske krigsretssager kun indeholder anklager for tyveri fra Wehrmacht'en.

Grunden hertil er den sandsynlige, at den anklagede ville overleve en tilståelse for tyveri, men ikke en indrømmelse af at have begået sabotage, som tyskerne havde indført dødsstraf for.

Telefonbomber:

Alarmer indgik i mange tilfælde til værnemagervirksomheder. De fleste var falske, og blev udlagt som dovne medarbejders forsøg på at score nogle fritimer eller af arbejdsgiveren som et led i kampen for højere løn. To alarmer blev ignoreret af virksomhedsledere, som satte produktionen for tyskerne højere end arbejdernes sikkerhed med det resultat, at danske arbejdere blev dræbt og lemlæstet.

Konsekvensen er blevet, at vore myndigheder i dag tager alle alarmer alvorligt.

Folkestrejkerne 1943.

Hvorfor opstod strejkerne?

Selv lå jeg hamrende syg i isolation på Blegdamshospitalet, så derfor vil jeg lægge hovedvægten på beskrivelse af folkestrejkerne i 1944 og må nøjes med kilderne for strejkerne i 1943:

I sin bog Myte og Sandhed i besættelseshistorien af Aage Trommer får vi en grundig information, og da jeg fornemmer, at han er nærmest virkeligheden, dvs. den, der bedst skelner mellem skidt og kanel, eller rettere forbigår efterkrigstidens skønmalerier og efterrationaliseringer, hviler den følgende fremstilling hovedsagelig på egne vurderinger og på oplysninger fra Trommers bog.

Tyskerne var trængt på alle frontafsnit, man kunne se lys forude, og danskerne var dødsens trætte af de tyske overgreb, man ville gerne give igen af et godt hjerte. Befæstningsarbejderne på Vestkysten sandsynliggjorde en invasion i Europa.

Folket i al bred almindelighed havde opsparet en harme, et had om man vil, til tyskerne og til samarbejdsfolkernes sniksnak og æreløse underkastelse.

Krigslykken vendte

1943; 2. februar Tyskerne kapitulerede i Stalingrad

13.05 Tysk kapitulation i Tunis. Tyskernes forårs- og sommeroffensiv på Østfronten var endt med knusende nederlag. De russiske offensiver trængte tyskerne tilbage på «sejrrige,» elastiske tilbagetog.

10.07 Allieret landgang på Sicilien; Mussolini tages til fange. Japanerne overfalder Pearl Harbour. Hitler erklærer USA krig.

Tyske straffe

3.02; 12 personer idømmes fra 1-10 års fængsel for hjælp til kaniner (faldskærmsfolk).

27.03; I Aalborg dømmes 8 for sabotage fra 1,5 til 4 års fængsel. Sabotager dagligt mod fabrikker og jernbaner overalt i landet. Afdeling indrettes i Horsens Statsfængsel til afsoning af straffe afsagt ved tysk krigsret.

Mål – midler – moral - etik

Målet bør være at bekæmpe det undertrykkende diktatur for at indføre et sandt demokrati. Her befinder vi os straks på Herrens mark. Havde vi og fik vi senere et sandt demokrati?

Findes det noget steds? Svaret er let, det bliver et – nej!

Men vi må huske, at selv det elendigste demokrati har færre mord og lemlæstelser på samvittigheden end et diktatur.

En partisankrigs præmisser

Kamphandlinger var og er stadig dikteret af terræn, og underlegenhed i militær udrustning.

Åben krig i militær forstand er ensbetydende med selvmord.

Dermed er metoder og teknik forudbestemt.

Aktionerne var nålestiksoperationer – som hvis de blev udført i alle de besatte lande ville de samlet have direkte indflydelse på naziststyrets nederlag – medens militære operationer krævede forsyninger, og et terræn, hvor Himmelbjerget ikke tåler sammenligning med Jugoslaviens eller Norges bjerge. Et af mange eksempler er opstanden i Warszawa i 1944: se Bind 4.

Styrkerne var og er selvforsynende med kampmidler. Leverandør var og er primært okkupationsmagten. Partisanerne var i Danmark som i den øvrige verden afhængig af befolkningen. Folkets støtte til frihedskampen – partisankrigen var og er overalt udslagsgivende med hensyn til effekt.

Den danske modstandsbevægelses aktioner bevirkede, at de allierede kun i ringe omfang angreb med fly, derved blev civilbefolkningen skånet. De få egentlige terrorhandlinger begået af modstandsfolk i Danmark, som er sammenlignelige med modstandsbevægelser i andre lande, blev i Danmark begået af overophedede elementer og fordømt som sådan.

Hvordan bør frihedskamp uden terror opfattes?

Aktioner, som påfører tilfældige skader på ejendom – lemlæstelse og død på tilfældige personer – på sagesløse, som opholder sig tilfældigt, på et tilfældigt sted, på et tilfældigt tidspunkt må opfattes som terror, såfremt aktionen ikke har et direkte mål mod en fjende, men derimod har til hensigt at skabe frygt og angst, som er en af de vigtigste forudsætninger for et voldeligt diktatur.

Besvarelse og definition vil afhænge af dine personlige livsholdninger og samfundsmæssige placering. Sagt på anden vis, hvor den enkelte befinder sig på hønsstigens rangorden og i en klassekamps dunkle mørke.

Det kan derfor ikke undre, at vore politikere under besættelsen betegnede alle antifascister og modstandsfolk som terrorister og ihærdigt bekæmpede dem efter bedste evne. Det er just ikke det, du har fået ind med din skolelærdom, vil du indvende.

Nej! Men se lige her:

Gud kan ikke ændre fortiden, men det kan og gør vore historikere og deres forlængelse – medierne.

En påstand, som desværre kan dokumenteres.

Politikernes bekæmpelse af modstandsfolk er dokumenteret med Den skæve Våbenfordeling og forsøget på at udslette aktive modstandsfolk, hvis det kom til kamphandlinger ved Brigadens landsætning i 1945.

Væbnet, voldelig partisanrig – guerillakrig uden terror,

men med brag – en partisanrig er nådesløs Tænk lige på, at en partisanrigens er dikteret af terræn og militær underlegenhed.

Karakteristisk er derfor bagholdsangreb og snigmord.

Dette var det officielle Danmarks vurdering af Danmarks Frihedskamp. Partisanrig vil altid være nådesløs – herom vidner eksempelvis Hitlers kommissærordre til alle tyske styrker om at skyde enhver på stedet, som kunne betragtes som fjende af Dritte Reich.

Der må stilles klare moralske og etiske krav. I fælleskab må man definere forudsætningerne for en frihedskamp præcist for at kunne støtte demokratiske kræfters kamp.

Aktioner bør derfor være rettet præcist mod mål, der har direkte betydning for fjenden.

Eksempel på terror:

Den 28. oktober 1943 rettedes et sprængstofattentat mod værtshuset Mokka på Strøget i København.

Afskrift: Uddrag: Oversat:

Rüstungsstab Dänemark

ZA/la Az.66s1/Wi-Bor. Nr.963/43 Kopenhagen den 30.10.1943

Geheim:

«Den, den 27.10.43 udøvede sabotageaktion er den hidtil værste. 40 personer blev skadet. Tre tyske soldater blev dræbt og 15 svært eller lettere såret. På dansk side blev en kvinde dræbt og 20 personer såret. Derfor indførte den Rigsbefuldmægtigede spærretid i København fra kl. 20 til 5. Derudover skal byen København betale en bøde på 5 mill. d. kr.» afskrift slut.

Kommentar

Tilfældige gæster, tyske soldater, tyskerpiger (feltmadrasser) blev dræbt og lemlæstet. Danmarks Frihedsråd tog afstand fra handlingen, og udstedte en klokkeklar ordre til alle modstandsstyrker lydende på, at lignende aktioner ville blive straffet.

Danmarks Frihedsråd definerede aktionen som terror i og med, at den ramte tilfældige – sagesløse, et tilfældigt sted, på et tilfældigt tidspunkt uden andet mål end ved «hævn» at skabe frygt og angst.

Ingen kunne på forhånd vide, om der blandt gæsterne var personer, der var, eller kunne blive modstandere af de bestående forhold.

Selv en uniformeret tysker kunne være aktiv antifascist.

Når man fordømmer terror, undlader man helt at rose den danske modstandsbevægelse for ikke at have udøvet terror i nævne værdig grad. Her møder vi således en «glemt» skelnen mellem frihedskamp og terror.

Uden en befolknings aktive støtte forsvinder en frihedskamp som dug for solen. I videst mulige omfang brugte Bopasabotørerne list, bedst i samarbejde med arbejdere på virksomheden.

Brug af vold, dvs. nedskydning eller sprængning af vagtmandskab anvendtes kun, hvor vagterne var forhærdede nazister.

Denne aktionsform fandtes nødvendig for at begrænse egne tab – en krigs beskidte håndværk.

Personlige grænseværdier og krav. Hvilke krav stiller du?

Med modernælkserstatning lærte en tysk emigrant mig:

Døde helte kan ikke bekæmpe nazismen.

Derfor gælder det om at overleve.

Krig er en forbrydelse. Krige har kun tabere.

Vold løser ikke, men skaber problemer. Vold avler vold.

Den, der ikke lærer af historien, må betale for dens gentagelser.

Uanset motivet for at føre krig, er det et paradoks at ville stoppe vold med vold. Den danske modstandsbevægelse søgte med alle midler (også med risiko for selv at lide tab) at skåne sagesløse. Det danske folks voksende støtte til modstandskampen er blot et af mange vidnesbyrd om, at denne taktik og strategi var den rigtige.

Likvidering af stikkere:

igen en gråzone - stikkere var og er ikke gidsler

Statsminister Buhl opfordrede september 1942 sine danske landsmænd til stikkeri med den begrundelse, at modstandskampen ikke kunne stoppes af myndighederne alene. Han havde ret.

Enhver, der samarbejder med fjenden er et mål; i en partisankrig et oplagt bytte. Dermed er og bliver en af forudsætningerne, at befolkningen er loyal overfor partisanerne, og at angiveri minimeres.

Angivere – stikkere er fredløse.

Sandhedshunger – Illegale blade – Ny radio – støjsendere

Der blev spinket og sparet til en ny radio; hvad skulle man satse på?

Hvilke modeller kunne tage England og Sverige? Hvem kunne trylle netop en sådan model op af jorden?

Kendte man nogen, der kunne hjælpe til at forbedre modtagerforholdene? Antenner i alle mulige mærkelige udgaver blev konstrueret og sat op; man pralede åbenlyst af netop sin udgave; nu var det mere vigtigt end nogensinde at få sande efterretninger udefra.

Den tyske censur var effektiv. Den danske radio og vore aviser var fulde af løgn og propaganda.

I stuerne var landkort sat op på væggen, og efter hver udsendelse blev nålene, der markerede fronterne, flyttet.

Vor geografiske viden steg til uanede højder.

Tyskerne var så fulde af løgn, at vi bare grinede – skadefro. De foretog sejrige, elastiske tilbagetog. Når det lød i højtalerne:

«*Her er London; Her er London*» sad flertallet af danske med hovederne inde i radioapparaterne for at opfange alt. Gaderne lå øde hen. Alle var stille, forstyrrelser blev ikke tålt, man noterede ned til den efterfølgende evaluering. Hvad blev sagt? Men det var tit svært at tyde, for tyskerne var effektive; før og under udsendelserne hylede det fra tyske støjsendere.

Opmuntrende var særmeldingerne fra London; når der var hilsener til Olga, Hans og Ole, så vidste vi, at gode danske skulle i aktion, hvad enten det var kaninerne (faldskærmsfolk) eller nedkastninger, det drejede sig om. Endnu mere opmuntrende var det at høre tysk radios meldinger om fjendtlige luftangreb.

Det kunne lyde:

«*Achtung, Achtung; hier ist die Luftlagemeldung; keine feindliche Luftfahrzeuge über die Ruhrgebiet.*»

Det krævede ikke særlige matematiske evner at regne sig frem til, hvor der blev bombet og i hvilket omfang.

Under slaget om Stalingrad var der en særlig udsendelse på tysk fra Moskva, hvor man opfordrede den tyske soldat til at stoppe galskaben, det meningsløse og for tyskerne helt udsigtssløse slagteri. Russerne lod en metronom lyde, og for hvert syvende sekund lød en tør, lidenskabsløs stemme; «*Igen døde en tysk soldat ved Østfronten*».

Med mellemrum kom en opgørelse over, hvad det blev til på et minut, en time, et døgn osv.

På Amager Fællod var en støjsender, som jeg længe havde skævet til, men da jeg endelig i 1943 – måske 44 år taget mig sammen til at lægge den ned (sprænge den i luften), kommer en BOPA-gruppe (Karl Borch Sørensen, kaldet James) i vejen. Grundigt arbejde må man sige.

Senderen var totalt smadret, men det hjalp ikke, tyskerne havde andre sendere, og vi måtte krigen ud døje med hyleriet.

Kommunikation

Når vi går tilbage til besættelsestiden, må vi tænke på, at den tids kommunikationsmidler var nul og nix sammenlignet med i dag.

Radioer var kæmpestore kasser, transistorer kendtes ikke, store radiatorer var sagen, og båndoptager og telefonsvarer var ukendt land. Mobiltelefoner og Walkie-Talkier kunne givetvis have sparet kammeraters liv, men de eksisterede ikke. Hertil kom risikoen ved at blive afsløret. Det vrirmede med stikkere, landsmænd, der angav landsmænd for en pose bajere – 50 kr. eller mindre, for at de kunne fortsætte værtshusturen, ingen af bitter nød.

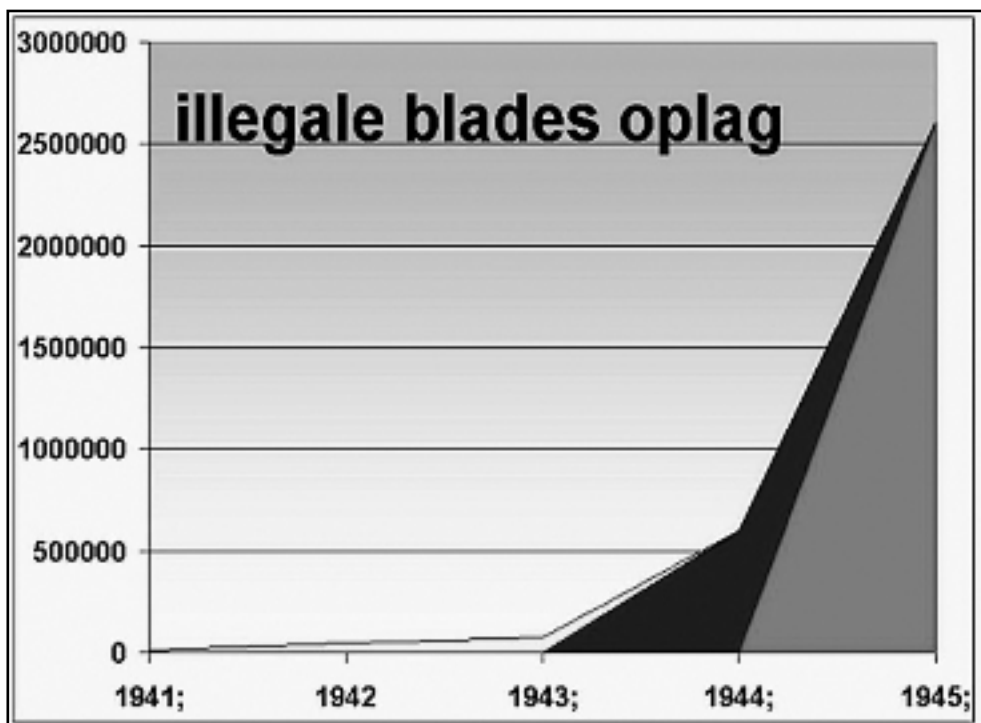
Løs snak – sladder, uforsigtighed og godtroenhed krævede sit.

9. april, 1942: Det første Frit Danmark (illegalt blad) udkommer

Illegale blade

Hvem fortæller sandheden? En frihedskæmper fortalte i TV, at han allerede den 9. april 1940 sleb økserne.

Nationalistik bragesnak? Mytedannende medieguf?

Diagrammet tydeliggør:

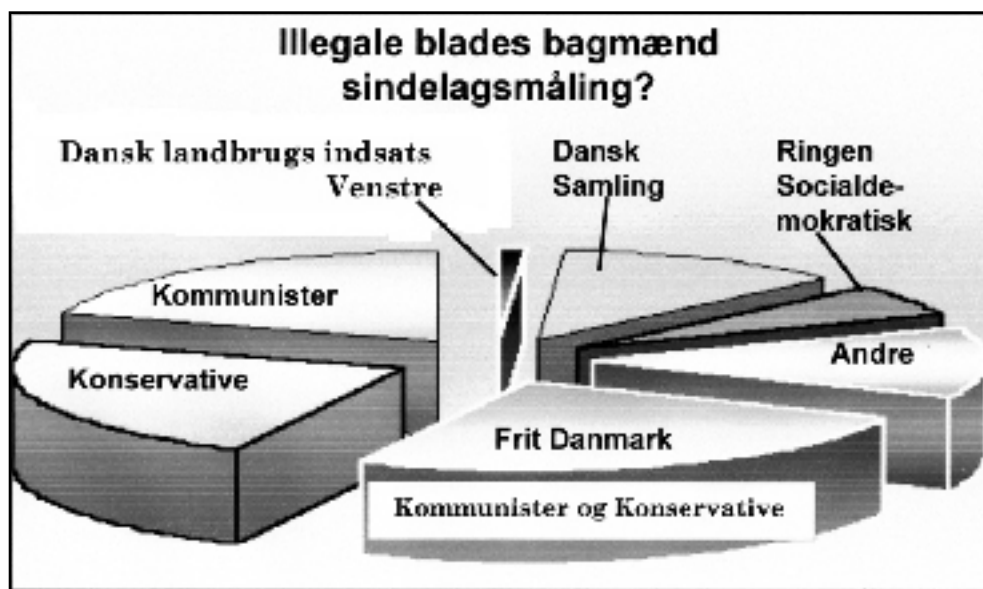
1. Noget, der tilnærmelsesvis kan benævnes modstandskamp, tager først sin spæde begyndelse i 1943 for at stige markant i 1944.

2. Oplagens imponerende størrelse skal man tage med et gran salt.

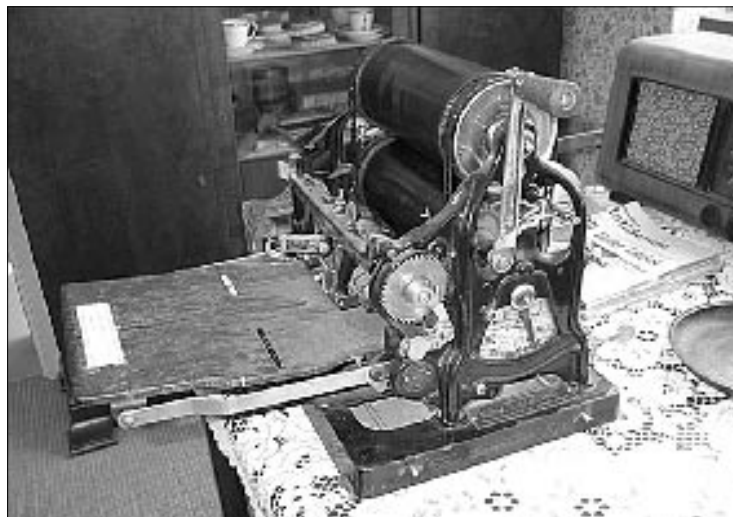
Store dele af Danmarks gader kunne have været brolagt med papir, og endelig hvis man havde haft så rigeligt med ressourcer, bør man kunne forklare mig og mine kammerater, hvorfor vi gik for lud og koldt vand.

Danske partiers udgivelse af illegale blade

Danmarks kommunistiske parti	20%
Frit Danmark; (kommunister og konservative)	25%
Konservative	23%
Dansk Samling	12%
Ringen (socialdemokratisk)	6%
Bondepartiet Venstre	1%
Andre	13%

Kom man for megen sværte på vidunderet, blev papiret hængende – resultatet endte gerne med, at man havde sværte på hænderne og sværte tværet ud over tryksagerne. Kasseret papir kørtes så igennem til stencilen ikke klattede. Kunsten var at dreje håndtaget rundt i en bestemt rytme.

I kamp med duplikator og trykssværte

Da jeg tror vore genvordigheder i det store hele lignede andres, vil jeg beskrive det første illegale trykkeri hjemme på dagligstuens spisebord. De første tryksager blev lavet som linoleumstryk. Uvant, som vi var i omgangen med trykssværte, var forklaringer overflødige, hvis politiet dukkede op. Hænder, tøj, ja endog pletter på møblementet; alt talte sit eget stille sprog om aktiviteterne.

Mor kæmpede en håbløs kamp imod, da hun ikke havde de simpleste rengøringsmidler. Klude var efterhånden også en mangelvare,

Det danske politis skarpsindighed ville ikke blive sat på en alvorlig prøve, dertil var beviserne for iøjnefaldende. Når vort trykkeri kørte, havde vi altid en mand hængende på gaden for at advare, hvis politiet skulle dukke op. Det tog jo en hulens masse tid, når stuen fungerede som trykkeri, at få pakket sammen og gemt væk på loftet. Kasseret papir og stencils skulle fjernes; når kakkelovnen ikke kunne bruges, måtte tingene anbringes i skraldebøtter langt borte fra trykkeriet.

Produkterne var i starten meget ofte nærmest ulæselige, men der var god afsætning, de var jo forbudte. Far fik fat i en hånddreven sværteduplikator, men også den gav problemer, den larmede, nærmest gungrede. For at det ikke kunne høres af underboen, lagde vi klude under bordbenene.

Man brugte en stencil, et meget tyndt «papir.» Når man skrev på maskine, slog man farvebåndet fra og hamrede så bogstavtypen igennem stencilen.

Derved fremkom huller, som sværten kunne sive igennem. Man havde også «penne» med skarpe hjul i forskellige bredder, dem kunne man tegne med. Ofte havde man siddet dødsens træt efter en lang dags arbejde for, når værket endelig var næsten fuldført at komme til at trykke et hul et eller andet sted i mesterværket, hvilket resulterede i store klatter og selvfølgelig altid midt i den vigtigste tekst; så måtte man til den engang til.

Skift af de sværtefyldte stencils svinede enormt i begyndelsen, indtil man fik lært sig taget. Når man ud på natten skulle rydde op, skulle kasseret papir og stencils væk, og der kunne man ikke bruge den nærmeste skraldespand. Dødsens træt begav man sig på vandring i en mennesketom by til offentlige papirkurve så «forbrydelserne» ikke kunne afsløres.

Et problem var politiets ihærdige jagt på trykkerierne, det fremgår af de mange domme ved «danske» domstole. Distributionen foregik på hundrede og sytten forskellige måder, her var folk virkelig opfindsomme. Barnevogne, ja min søster havde sine faste ture, 8 – 10 år gammel med dukkevogn.

Barnevogn som transportmiddel for illegale blade. Min søster brugte otte år gammel sin dukkevogn.

Da to kammerater blev idømt tre måneders fængsel for at udsprede illegale blade fik vi denne reol. Låget kunne skubbes til side. Neden under var et rum, hvor op til syv pistoler og div. bladmaterialer kunne opbevares.

En nat er far på vej hjem fra et bal, hvor han havde spillet. Han kører med violinen og saxofonen spændt fast på cyklen, og da han bliver stoppet af et par betjente, spørger de interesseret:

«Hvad er det, De kører med?»

Grinende siger far:

«Maskinpistoler».

«Åh, hold kæft, se nu bare at komme hjem og i seng.»

Da fatter beretter hjemme, siger han glad:

«Det var sku en god fidus, jeg fik der,» og den brugte han så.

Sker et sindelagskifte her

Når vi ser på de enorme oplag, der er udgivet ifølge tabellen, fyldes jeg af en stille undren. Da vi trykte det kommunistiske Land og Folk og Frit Danmark brugte vi løs af de sparsomme papirlagre, som Danmarks Kommunistiske Parti havde gemt, før det blev illegalt.

Så sent som i april 2005 skrev Jørgen Barfoed i Berlingske Tidende, at kommunisterne kæmpede på tysk side. En af mange løgnagtige påstande fremsat i lyset af Den Kolde Krigs uhyrligheder.

Men lagrene forslog som en skrædder et vist sted, derfor samlede kommunisterne ind ved at sælge Niels Ebbesensmærker til arbejderne, som vendte de tomme lommer.

Rige sponsorer, hvis der var nogen, gik vor dør forbi. Hvis disse kæmpestore oplagstal er rigtige, kunne Danmarks gader have været brolagt med papir.

Men min undren går mere på, hvis tallene er rigtige, at så må omkostningerne til papir og sværte have været i en størrelsesorden, der gør det mere end svært at forklare mig, hvorfor jeg og mine kammerater i vor illegale tilværelse stort set ingen økonomisk støtte fik.

De kilder, jeg kan finde frem til, viser, at jeg, i de et og et halvt år jeg var under jorden, først fik 200 kr. pr. måned fra november 1944.